Regionledningskontoret
Kristian Hemström

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2022-01-19

KHN 2021-0032

Klimat- och
hållbarhetsnämnden

Yttrande över Miljö- och klimatstrategi - Södertälje kommun 2022–2030

Regionledningskontorets förslag till beslut

Klimat- och hållbarhetsnämnden beslutar följande.

1. Regiondirektörens tjänsteutlåtande utgör Region Stockholms yttrande till Södertälje kommun över Miljö- och klimatstrategi - Södertälje kommun 2022–2030.

2. Paragrafen justeras omedelbart.

Sammanfattning

Södertälje kommun har remitterat ärendet Miljö- och klimatstrategi för Södertälje kommun, till Region Stockholm för yttrande. Strategin ska vara kommunens övergripande styrande dokument inom ekologisk hållbarhet för perioden 2022–2030.

Region Stockholm är ur ett övergripande perspektiv positiv till förslaget till Miljö- och klimatstrategi för Södertälje kommun. Strategin kan med fördel kompletteras med hänvisning till Klimatfärdplanen för Stockholmregionen, liksom en koppling till de regionala prioriteringarna inom miljö och klimat i den Regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen (RUFS 2050) (LS 2015-0084). När det gäller utsläpp av växthusgaser ser Region Stockholm positivt på att indirekta utsläpp från konsumtion tas upp i strategin, trots att dessa inte har kvantifierats än. Strategin skulle kunna lyfta kollektivtrafikens potential för att uppnå klimatmålen och gärna kompletteras med mål eller ambitioner om färdmedelsfördelning avseende gång, cykel och kollektivtrafik, med utgångspunkt i målen i RUFS 2050. Region Stockholm ser positivt på att strategin tar upp klimatanpassning och att de regionala ställningstagandena från RUFS 2050 berörs i detta avsnitt.

Bakgrund

Södertälje kommun har remitterat ärendet Miljö- och klimatstrategi för Södertälje kommun, till Region Stockholm för yttrande. Klimat- och hållbarhetsnämnden svarar på Region Stockholms vägnar. Strategin är kommunens övergripande styrande dokument för arbetet inom den

ekologiska dimensionen av hållbar utveckling för perioden 2022-2030. Tillsammans med folkhälsostrategin bildar dessa strategier Södertäljes kommunkoncerns övergripande styrning för hållbarhetsfrågor.

Mål om ekologisk hållbarhet i Södertälje kommuns budget, målen i Agenda 2030, de nationella miljökvalitetsmålen samt Parisavtalet utgör utgångspunkterna för miljö- och klimatstrategin.

Strategin innehåller fyra övergripande mål, med tillhörande mätbara mål, som ska bidra till visionen *Leva och verka för ett hållbart Södertälje 2030*. De övergripande målen är:

- Minimera nettoutsläppen av växthusgaser till atmosfären
- Klimatanpassad och klimatsäkrad kommun
- Långsiktigt hållbara ekosystem
- Resurser används effektivt i giftfria och cirkulära flöden

Kopplat till de övergripande målen finns 15 mätbara mål och 61 vägledande indikatorer.

Region Stockholms yttrande
Region Stockholm är ur ett övergripande perspektiv positiv till Södertälje kommuns förslag till Miljö- och klimatstrategi 2022-2030. I styrdokumentkedjan visar Södertälje kommun på ett bra sätt strategins koppling till mål och styrdokument på olika nivåer, från globalt till lokalt. Region Stockholm anser att styrdokumentkedjan kan kompletteras med en hänvisning till Klimatfärdplan för Stockholmsregionen (LS 2017-1512) som är en del av den Regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen (RUFS 2050) (LS 2015-0084). I del två av strategin där globala och nationella ramverk med koppling till strategin beskrivs, ser Region Stockholm att det regionala perspektivet med fördel kan inkluderas.

Vidare vill Region Stockholm lyfta de regionala prioriteringarna i RUFS 2050 och Klimatfärdplanen som beskriver Stockholmsregionens aktörers fokus under den regionala utvecklingsplanens giltighetstid, fram till 2026. Kopplingen till de regionala prioriteringarna skulle kunna synliggöras i miljö- och klimatstrategin. Exempelvis gäller detta den regionala prioriteringen ”utveckla klimat- och resurseffektiva attraktiva regionala stadskärnor” mot bakgrund av att Södertälje kommun innehar och utvecklar en av de regionala stadskärnorna.

När det gäller målet om att minimera nettoutsläppen av växthusgaser ser Region Stockholm positivt på att strategin tar upp de indirekta utsläppen

från konsumtion, trots att dessa inte har kvantifierats än. Att lyfta fram de indirekta utsläppen är i linje med RUFS 2050, där ett av delmålen är att utsläppen av växthusgaser ur ett konsumtionsperspektiv ska halveras till 2030. Det kan vara en utmaning att kvantifiera mål för de indirekta utsläppen, särskilt för de som är utanför kommunens egen verksamhet och rådighet. Kvantitativa mål kan ha en betydande styrande effekt.

Vidare anser Region Stockholm att det vore värt att lyfta kollektivtrafikens potential för att uppnå målet om minimerade nettoutsläpp av växthusgaser. I miljöarbetet kan gärna kommunens möjlighet att säkerställa att kollektivtrafiken ges goda förutsättningar i samhällsplaneringen belysas, för att bidra till att utveckla kollektivtrafikens attraktivitet och konkurrenskraft. Exempelvis avser detta framkomlighet för busstrafik liksom att bidra till att långsiktigt säkerställa tillräcklig eleffekt för elektrifierade bussar i kollektivtrafiken. Vidare skulle strategin kunna kompletteras med mål eller ambitioner om färdmedelsfördelning avseende gång, cykel och kollektivtrafik, med utgångspunkt från målen i RUFS 2050.

I RUFS 2050 finns ett antal regionala ställningstaganden för klimatanpassning, som bör beaktas i efterföljande planering och i det regionala utvecklingsarbetet. De regionala ställningstagandena handlar om att ny bebyggelse och infrastruktur ska lokaliseras till mark som är lämplig för ändamålet med hänsyn till risker som är kopplade till ett förändrat klimat, att medvetandet om riskerna med ett förändrat klimat för att förebygga framtida kriser behöver höjas, samt att ekosystemtjänster i klimatanpassningsarbetet ska utnyttjas och utvecklas. Region Stockholm ser positivt på att Södertäljes miljö- och klimatstrategi berör de regionala ställningstagandena från RUFS 2050 och ser fram emot fördjupningar i den handlingsplan för klimatanpassning som är under framtagande i kommunen.

I övrigt anser Region Stockholm att miljö- och klimatstrategin väl följer inriktningen i RUFS 2050 avseende hantering av klimat- och miljöfrågor samt grönstruktur.

Ekonomiska konsekvenser
Beslutet bedöms inte medföra några ekonomiska konsekvenser för Region Stockholm.

Carina Lundberg Uudelepp
Regiondirektör

Hanna Wiik
Hållbarhetsdirektör

Beslutsunderlag

1. Miljö- och klimatstrategi - Södertälje kommun 2022-2030

Beslutsexpediering

1. Södertälje kommun

Godkänd av Carina Lundberg Uudelepp, 2022-01-19

Remissversion

KHN 2021-0032

Södertälje kommun

Södertälje kommun

Miljö- och klimatstrategi

Södertälje kommun 2022-2030

Miljö- och klimatstrategi 2022–2030, dnr: KS XX/XX
Fastställd av kommunfullmäktige XXXX-XX-XX
Ersätter Miljöprogram 2018–2021, dnr: KS XX/XX
Giltighet: 2022–2030
Ansvar för uppföljning och revidering: Kommunstyrelsen
Dokumentansvar: Kommunstyrelsens kontor, avdelningen för administration och utredning

Innehållsförteckning

DEL 1: STRATEGI	**4**
Syfte	5
Strategin	6
Ansvar och målgrupper	8
Genomförande och uppföljning	11
Mål	**12**
Minimera nettoutsläppen av växthusgaser till atmosfären	14
Klimatanpassad och klimatsäkrad kommun	18
Långsiktigt hållbara ekosystem	20
Resurser används effektivt i giftfria och cirkulära flöden	24
DEL 2: BAKGRUND	**29**
Globala ramverk	**29**
Parisavtalet	29
Agenda 2030	30
Nationella ramverk	**21**
Nationella miljökvalitetsmålen	32
Klimatpolitiska ramverket	33
Styrdokument för miljö- och klimatarbetet	**34**
Mål och Budget	**34**
Begrepp och definitioner	**36**

Miljö- och klimatstrategin är indelad i två delar:

Del I – strategin i form av syfte, mål , genomförande och hur uppföljning ska ske.

Del 2 – de ramverk, de interna styr-dokument som har koppling till strategin samt begrepp och definitioner.

Del 1

Syfte

Södertälje kommuns miljö- och klimatstrategi är kommunkoncernens övergripande styrande dokument för arbetet inom den ekologiska dimensionen av hållbar utveckling. Syftet med strategin är att uppnå visionen Leva och verka för ett hållbart Södertälje år 2030 genom att

- **ange en gemensam riktning för kommunkoncernens långsiktiga strategiska miljö- och klimatarbete**
- **hålla ihop de ekologiska hållbarhetsfrågorna**
- **tillsammans med folkhälsostrategin bilda kommunkoncernens hållbarhetsstrategi**
- **styra mot att miljö- och klimatarbetet ska vara en del av all ordinarie verksamhet**

Strategin vänder sig i första hand till tjänstepersoner och förtroendevalda i Södertälje kommunkoncern men är även ett dokument som visar kommuninvånare och verksamma inom kommunen de ambitioner och den riktning på miljö- och klimatarbetet som kommunkoncernen har.

Strategin är styrande för Södertälje kommunkoncern och ersätter och utvecklar kommunkoncernens miljö- och klimatprogram 2018–2021.

Kommunkoncernen omfattar den kommunala organisationen med dess politiker och tjänstemän, det kommunala bolaget Telge AB och dess helsamt delägda bolag.

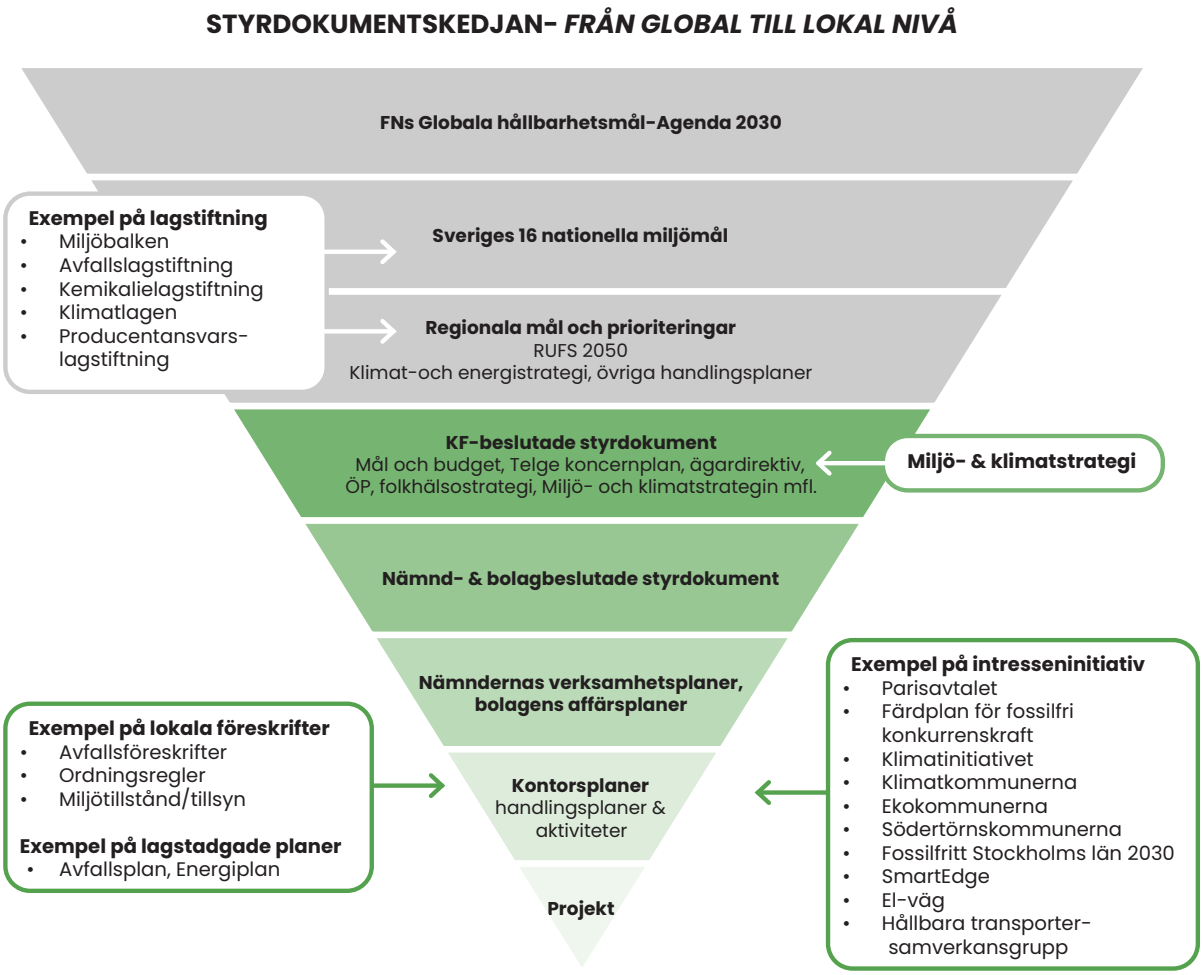
Strategin

Agenda 2030 är den globala agendan för hållbar utveckling och omfattar 17 mål som ska implementeras på lokal nivå. Södertälje kommun har ett ansvar att inom sitt påverkansområde se till att målen förverkligas.

Mål och budget är det övergripande styrande dokumentet för kommunens nämnder och bolagsstyrelser och är överordnat kommunens andra styrdokument. I Mål och budget finns sex målområden, varav ett har direkt koppling till denna strategi, Ekologiskt hållbara kommunen Södertälje med det tillhörande målet Södertälje kommun minskar sina utsläpp och sin miljöbelastning och ger förutsättningar till medborgare och företag att kunna leva hållbart. Såväl målen i Mål och budget som målen i Agenda 2030 ska genomsyra alla verksamheter i kommunkoncernen. Tillsammans med de nationella miljökvalitetsmålen och Parisavtalet utgör de utgångspunkter för miljö- och klimatstrategin. Miljö- och klimatstrategin omfattar det ekologiska benet av hållbarhet och tillsammans med folkhälsostrategin bildar de kommunkoncernens övergripande styrning för hållbarhetsfrågor.

I del 2 av strategin beskrivs omvärldens styrning tillsammans med kommunkoncernens övriga styrdokument som kopplar till och konkretiserar arbetet inom den ekologiska hållbarheten. I **figur 1** på sidan 7 illustreras hur styrdokumentkedjan från den globala till den lokala nivån ser ut.

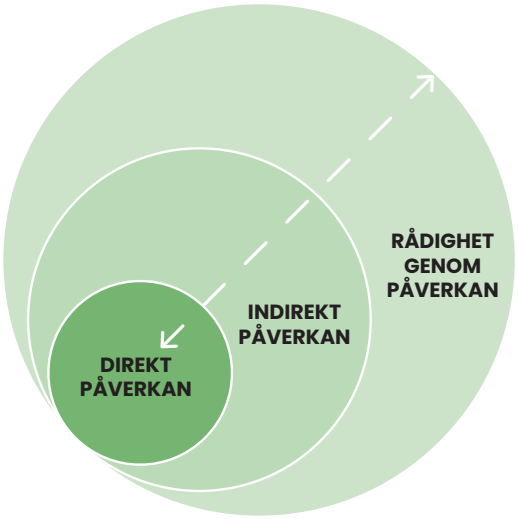
En strategi är vägledande för beslut och styrning men tar inte någon detaljerad ställning till utförande, prioriteringar eller metoder. Den anger inte heller några detaljerade tidsplaner. Strategin innehåller övergripande fleråriga mål, inriktning och system för uppföljning av målen för det avgränsade området. En strategi ska aktualitetsprövas samt revideras vart fjärde år. En handlingsplan bygger i regel vidare på en strategi. Den visar konkret vad som ska göras inom ett visst område och på vilket sätt, vilken nämnd/bolag som har ansvar för respektive åtgärd, anger en tidsplan för åtgärderna och när och hur uppföljning ska ske. En handlingsplan har en giltighetstid på 1-4 år.

Figur 1. Styrdokumentkedjan från global till lokal nivå.

Ansvar och målgrupper

Kommunkoncernen har i egenskap av samhällsaktör möjlighet att på många olika sätt bidra till att uppnå de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030. Både direkt tex genom att föregå med gott exempel och indirekt genom att tex styra utvecklingen mot en hållbar stad och landsbygd samt skapa förutsättningar för att medborgare och verksamma i kommunen ska kunna leva så hållbart och hälsosamt som möjligt. **Se figur 2.**

Figur 2.

DIREKT PÅVERKAN

Minska miljö-och klimatpåverkan av kommunconcernens egen verksamhet.

T.ex. val av bränsle, arbetssätt (ruttoptimering, matsvinn)

INDIREKT PÅVERKAN

Skapa förutsättningar för Södertäljebor och andra aktörer att minska sin miljö- och klimatpåverkan.

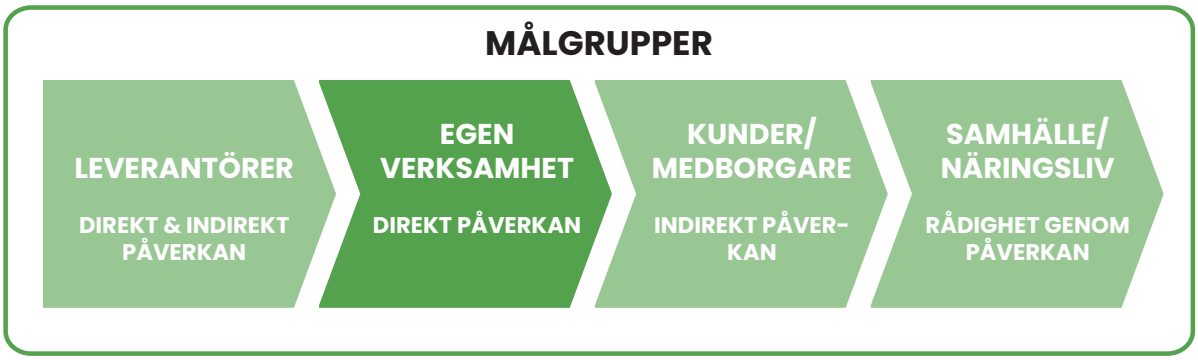
T.ex. möjliggöra för medarbetare att minska sina utsläpp (t.ex. pendlingsmöjligheter och arbeta hemifrån), genom stadsutveckling samt förändrad infrastruktur.

RÅDIGHET GENOM PÅVERKAN

Påverka andra aktörer (regionalt, nationellt) för minskad miljö- och klimatpåverkan.

T.ex. genom nätverk, samarbeten, forskningsprojekt.

Arbetet behöver vara långsiktigt och tvärsektoriellt där olika aktörer, internt och externt, samverkar för att nå målen. I miljö- och klimatstrategin utgår arbetet från fyra målgrupper för att tydliggöra vilken påverkansmöjlighet och ansvar kommunkoncernen har i arbetet. De fyra målgrupperna är leverantörer, egen verksamhet, kunder och medborgare samt samhälle och näringsliv. **Se figur 3.**

Figur 3.

Leverantörer - med leverantörer avser vi i denna strategi de aktörer som kommunkoncernen köper in tjänster och produkter av. Detta kan till exempel vara produkter som läromedel, livsmedel och byggmaterial eller tjänster i form av byggentreprenörer, konsulter eller molnlagring. Det kan också handla om de förutsättningar som kommunkoncernen ger sina medarbetare att göra kloka val, tex möjligheter till hemarbete och miljövänliga förmåner. Kommunkoncernen har möjlighet att påverka direkt i rollen som kravställare, när vi väljer vad vi ska köpa in för varor och tjänster till våra verksamheter. Genom att efterfråga hållbara produkter och tjänster påverkar även kommunkoncernen marknaden indirekt att kunna leverera till en mer hållbar riktning.

Egen verksamhet - kommunkoncernen har en möjlighet att i den egna verksamheten direkt påverka vad vi gör och på vilket sätt vi gör det och därigenom vara en förebild i hållbarhetsarbetet. Den egna verksamheten gäller allt från styrning och prioritering i planeringsskeden till driftmässiga beslut som vid inköp av t.ex. fordon, arbetssätt

Kunder/Medborgare - den kommunala verksamheten levererar varje dag mängder med tjänster och produkter till sina medborgare och kunder. Indirekt kan kommunen påverka kunder och medborgare genom att erbjuda tjänster och produkter som svarar upp mot Agenda 2030. Kommunkoncernen kan även indirekt påverka medborgare genom att planera och utveckla staden, t.ex. genom utbyggnad av cykelvägar, så att medborgare har möjlighet att agera miljöriktigt. Kommunkoncernen kan bidra till att öka kunskapen hos medborgare för att ta faktabaserade beslut.

Samhälle/näringsliv - Genom att vara med i utvecklingen, utöver det som sker i den egna verksamheten och på den regionala platsen, kan kommunkoncernen påverka samhällets syn på vad som är möjligt. Detta kan genomföras genom att starta, utveckla och medverka i partnerskap/samarbeten samt att vara en pådrivande aktör gentemot nationella instanser, lagförslag mm.

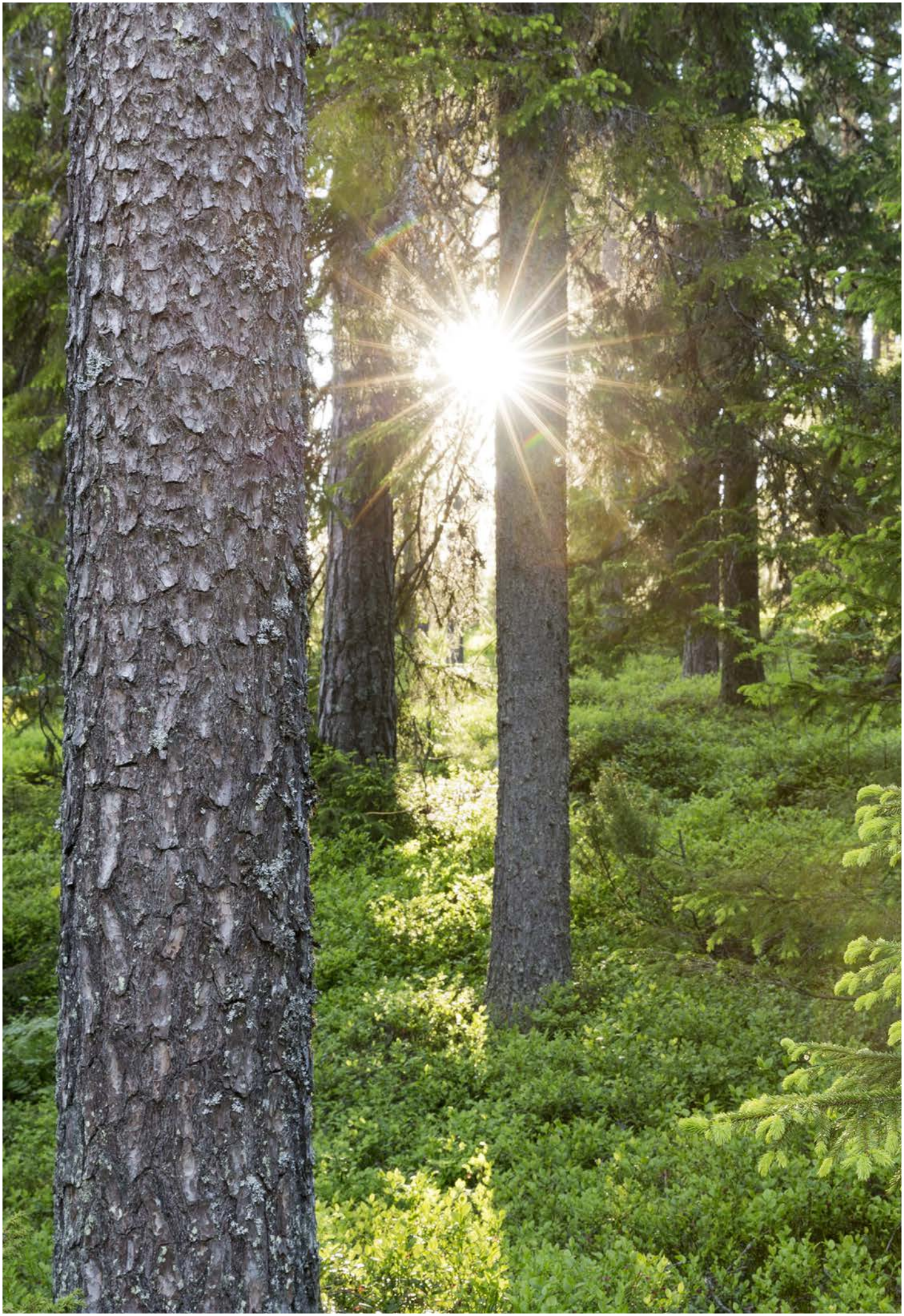

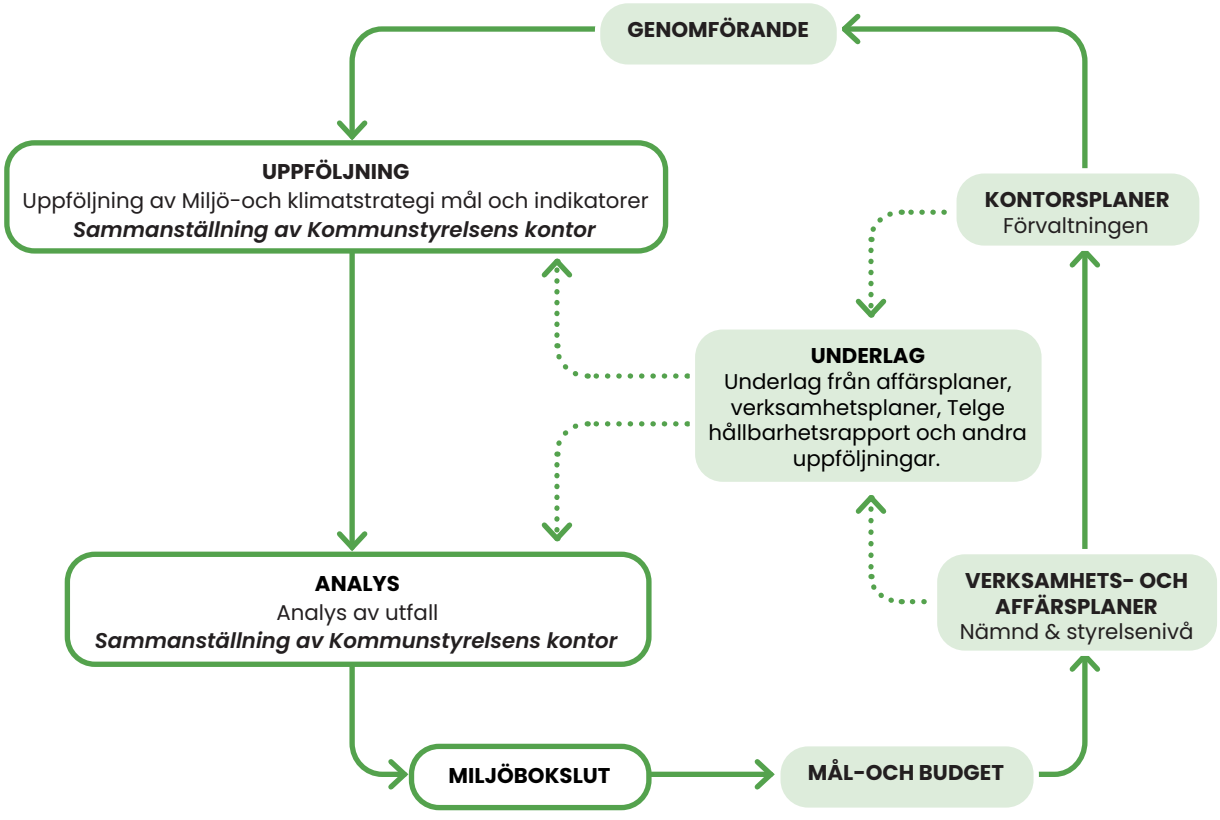
Foto: Skandinav

Genomförande och uppföljning

Nämnder och styrelser ansvarar för att, inom sina respektive ansvarsområden, bidra till uppfyllnad av den övergripande visionen och de utpekade målen. De åtgärder som respektive verksamhet behöver vidta, för att uppnå målen, ska identifieras, prioriteras, integreras och följas upp i nämndernas verksamhetsplaner och i bolagens affärsplaner.

Kommunstyrelsens kontor har ett övergripande ansvar för att sammanställa en årlig uppföljning i ett miljöbokslut. Miljöbokslutet består av uppföljning av indikatorer som visar vilken förändring som skett samt en analys av utfallet. Underlag från verksamhetsplaner, affärsplaner och andra uppföljningar används för analys.

Nämnder och bolag ska redovisa och godkänna sina ansvarsdelar i respektive nämnd och styrelse innan miljöbokslutet i sin helhet godkänns i Kommunstyrelse och Kommunfullmäktige.

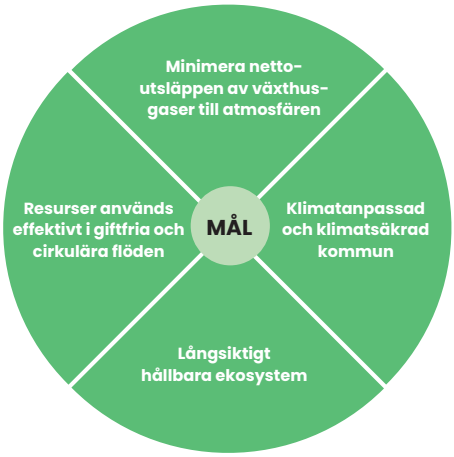
Figur 4. Uppföljningssystem

Mål

Vision:
Leva och verka för ett hållbart Södertälje år 2030.

Riktningen för arbetet är att nå visionen **Leva och verka för ett hållbart Södertälje år 2030.** För att uppnå visionen har strategin delats in i fyra övergripande mål med tillhörande mätbara mål. Dessa är prioriterade då de utgör de största miljö- och klimatutmaningarna samhället, såväl lokalt som globalt, står inför.

De övergripande målen med tillhörande mätbara mål till år 2030 är:

Minimera nettoutsläppen av växthusgaser till atmosfären

- Kommunkoncernens direkta växthusgasutsläpp ska närma sig noll (scope 1 och 2)
- Kommunkoncernens indirekta växthusgasutsläpp (scope 3) ska minska
- Skapa förutsättningar för samhället att minska växthusgasutsläppen

Klimatanpassad och klimatsäkrad kommun

- Medborgare, verksamheter och företag är trygga och säkra utifrån ett klimatperspektiv
- Klimatanpassning prioriteras i alla delar av samhällsplaneringen

Långsiktigt hållbara ekosystem

- Ekosystemtjänster värderas och följs upp i samtliga kommunkoncerninvesteringar
- Kommunkoncernens varor och tjänster främjar biologisk mångfald
- Natur- och vattenområden skyddas, utvecklas och förvaltas för att stärka och främja ekosystemtjänster
- Luften i Södertälje kommun är så ren att människors hälsa samt att djur, växter och kulturvärden inte skadas.
- God status i yt- och grundvatten
- Ekosystemtjänster används i samhällsplaneringen (staden ska växa hållbart)

Resurser används effektivt i giftfria och cirkulära flöden

- Minska kommunkoncernens konsumtion
- Minska mängden av hälso- och miljöfarliga ämnen
- Ökad cirkuläritet i samverkan med andra aktörer
- Cirkulära flöden prioriteras i alla delar av samhällsplaneringen

Läsanvisningar:

Nuläge och fakta - beskriver status för området såväl globalt som lokalt. Nuläget ska ge en förståelse av området och de insatser som genomförts som målområdet styr mot. Nuläget innehåller även fakta i form av statistik som finns framtagen.

Utveckling - ger en bild över målets stora utmaningar framåt och vad som behöver genomföras för att uppnå detta.

Mätbara mål - dessa mål konkretiserar det övergripande målet, mestadels utifrån kommunkoncernens ansvar och möjlighet att påverka.

Indikatorer - de indikatorer som anges inom varje övergripande mål är tänkta som vägledning för att mäta och påvisa att det sker en förändring i rätt riktning. Indikatorer som beskrivs i strategin är valda i möjligaste mån utifrån befintliga, nationella indikatorer. För vissa mål finns idag inget nuläge eller mätmetod men är nämnda då de är identifierade som viktiga att börja mäta. Det kan finnas andra indikatorer som är lämpliga att komplettera med för att ge en rättvisande bild.

Ansvar - här anges den nämnd eller det bolag som är samordningsansvarig eller medansvarig för att nå det övergripande målet.

Samordningsansvarig - innebär att nämnden eller bolaget ska driva på och samordna så att målet genomförs tillsammans med övriga.

Medansvarig - analyserar och implementerar sitt ansvar i målet utifrån rådighet samt avsätter tid och resurser i samråd med samordningsansvarig.

Befintlig styrning - här anges de befintliga styrdokument som konkretiserar arbetet inom de olika ämnesområden som har bäring på det övergripande målet. Styrdokumentens syfte finns sammanfattade i del 2.

Behov av ny styrning - här anges om något ämnesområde har identifierats som behöver förstärkas med t.ex. en handlingsplan för att konkretisera.

Identifierade konflikter - här anges om det finns konflikter,prioriteringsbehov mellan detta styrdokument och andra styrdokument.

Foto: Mostphotos

Minimera nettoutsläppen av växthusgaser till atmosfären

Målet bidrar till följande Globala mål:

Nuläge och fakta: Växthusgaser hindrar värmen från att stråla ut från rymden och orsakar uppvärmning av land och vatten. En organisations utsläpp av växthusgaser brukar delas upp i egna direkta utsläpp (scope 1), inköpt energi (scope 2) och andra indirekta utsläpp (scope 3). De indirekta växthusgasutsläppen, utöver inköpt energi, är de som sker utanför verksamhetens gränser. Växthusgasutsläppen i scope 3 brukar delas upp i s.k. uppströms (t.ex. materialförbrukning, anställdas pendling, affärsresor) och nedströms (t.ex. användning av sålda produkter och tjänster, avfall) växthusgasutsläpp beroende på om de sker före eller efter den egna verksamheten i kedjan. Kommunkoncernen har under många år arbetat med de direkta utsläppen. De indirekta utsläppen inom områdena byggnation, IT, pensionsavsättningar, asfalt och pendlingsresor har identifierats som viktiga att fortsätta arbeta med tillsammans med att påverka medborgare i rätt riktning.

Växthusgasutsläppen (från transporter, energiproduktion och energiförbrukning) för hela Södertälje kommun som geografiskt område var 320 800 ton CO_2-ekv (koldioxidekvivalenter) år 2018. Transportsektorn står fortsatt för den största andelen (ca 48 %) av utsläppen i hela Södertälje kommuns geografiska område. Enligt den regionala resvaneundersökningen (år 2019) sker endast 6% av resorna i kommunen med cykel och 8 % av resorna med gång. Södertäljeborna kör dessutom mer bil än genomsnittet för länet – 59 % av Södertäljebornas resor sker med bil, jämfört med länssnittet på 41 %. Elbilsförsäljningen ökar i Sverige och utgör nu 3 % av totala antalet nya och begagnade bilar[1]. Den totala slutliga energianvändningen per invånare i Södertälje kommun år 2018 var 33 200 kWh/invånare och fjärrvärmeproduktionen uppgick år 2019 till 87,3 %[2] förnybara energikällor inom det geografiska området.

I augusti 2021 publicerade IPCC[3] (FN:s mellanstatliga klimatpanel) den sjätte rapporten med omfattande kunskapssammanställning av det rådande vetenskapliga kunskapsläget kring klimatmätningar, klimatsystemet, klimatmodeller och scenarier. Rapporten påvisar att läget är mycket allvarligt, att sambandet mellan människans utsläpp av växthusgaser och ökningen av den globala medeltemperaturen är otvetydig och att det krävs kraftiga, snabba utsläppsminskningar för att minimera

1 Blipp.se
2 Kolada
3 Intergovernmental Panel of Climate Change

temperaturökningen. Många av världens ekosystem kommer inte att kunna anpassa sig till den snabba uppvärmningen och förändrat klimat utan riskerar att omvandlas till helt nya typer av områden. Ett ekosystem som pekas ut som särskilt känsligt för detta är den boreala skogen i Nordeuropa, alltså den gran-och tallskog som vi har mycket av i Sverige. Parisavtalet är ett globalt klimatavtal som trädde i kraft 2016.

Kärnan i avtalet är att begränsa den globala uppvärmningen (hålla den globala uppvärmningen långt under 2 grader och sträva efter att begränsa den till 1,5 grader) genom att minska utsläppen av växthusgaser. Målet kräver en halvering av de globala utsläppen av växthusgaser till år 2030. Sveriges klimatpolitiska ramverk, som beskrivs mer utförligt i bilaga 2, bildades i december 2017 och är en nyckelkomponent i Sveriges ansträngningar att leva upp till Parisavtalet. Det svenska klimatmålet är att nå nettonollutsläpp år 2045 och ett flertal branscher har tagit fram färdplaner för fossilfri konkurrenskraft för att nå detta.

Utveckling: Ett ökat fokus behöver ligga på de indirekta utsläppen utifrån den möjlighet som kommunkoncernen har för att minimera de förändringar som sker på jorden. Det handlar bland annat om att bygga och planera kommunen så att medborgare ges förutsättningar att minska, kompensera och undvika sina utsläpp, ändra konsumtionsmönstren i kommunkoncernen och i samhället i stort. De indirekta utsläppen är komplexa och kräver mer samverkan och kommunikation för att kunna minskas. Även arbetet med att hitta möjligheter till negativa utsläpp (tex. BioCCS, kolsänka, biokol) samt att undvika att utsläpp sker ligger framöver som viktiga åtgärder.

Foto: Sam Murad

Elbilsförsäljningen ökar i Sverige och utgör nu 3 procent av totala antalet nya och begagnade bilar.

Minimera nettoutsläppen av växthusgaser till atmosfären

Mätbara mål:

Kommunkoncernens direkta växthusgasutsläpp ska närma sig noll (scope 1 och 2)

INDIKATORER

- Kommunkoncernens totala direkta utsläpp (Klimatbokslut, scope 1 och 2)
- Storlek på klimatkompensation (max 15% klimatkompensation, av 1990 års utsläpp[4], som ett sätt att minska utsläppen i scope 1 och 2)
- Klimatvinster och klimatkostnader för kommunkoncernens prioriteringar (nuläge och mätning finns ej idag, behöver utvecklas)

Kommunkoncernens indirekta växthusgasutsläpp (scope 3) ska minska

INDIKATORER

- Kommunkoncernens uppströms utsläpp (inköp av varor och tjänster, scope 3) (nuläge påbörjat och mätning finns ej idag, behöver utvecklas)
- Kommunkoncernens nedströms utsläpp (levererade varor och tjänster, scope 3) (nuläge och mätning finns ej idag, behöver utvecklas)
- Kommunkoncernens byggnation, klimatkalkyler (nuläge och mätning finns ej idag, behöver utvecklas- kommande lagstiftning)
- Fjärrvärmeproduktion av förnybara energikällor inom det geografiska området, andel (%), Kolada
- Utsläpp av växthusgaser (CO_2e) från restavfall/invånare, indikator avfallsplan
- Reducering av utsläpp av växthusgaser (CO_2e) från materialåtervinning/inv., indikator avfallsplan
- Klimatvinster och klimatkostnader för kommunkoncernens prioriteringar (nuläge och mätning finns ej idag, behöver utvecklas)

4 Enligt bestämmelser i Klimatlagen

Skapa förutsättningar för samhället att minska växthusgasutsläppen

INDIKATORER

- Utsläpp till luft av växthusgaser totalt, ton CO_2ekv/inv., RUS[5]/SCB/konsult
- Utsläpp till luft av växthusgaser, transporter, ton CO_2ekv/inv., Kolada
- Befolkning i kollektivtrafiknära läge, andel (%), Kolada
- Befolkning, inom tätort, i kollektivtrafiknära läge, andel (%), Kolada
- Befolkning, utanför tätort, i kollektivtrafiknära läge, andel (%), Kolada
- Genomsnittlig körsträcka med personbil, mil/invånare, Kolada
- Miljöbilar, andel av totalt antal bilar i det geografiska området, Kolada
- Cykelväg i kommunen, totalt, meter/inv., Kolada
- Energianvändning per invånare, RUS/SCB/konsult
- Solcellsanläggningar totalt, installerad effekt (MW), Kolada
- Tillgängliga negativa utsläpp i Södertälje (finns ej idag, behöver utvecklas)
- Resultat av partnerskap/samarbeten, kvalitativ uppföljning

Befintlig styrning:

- ÖP (revidering pågår)
- Livsmedelsförsörjningsstrategi (under framtagande)
- Grönstrategi (under framtagande)
- Avfallsplan
- Energiplan (under framtagande)
- Arkitekturstrategin (under framtagande)
- Riktlinjer för fordon och drivmedel
- Policy för inköp och användning av tjänstebilar
- Cykelplan
- Trafikstrategi
- Parkeringsstrategi
- Riktlinjer tjänsteresor
- Utbyggnadsstrategi
- Åtgärdsprogram för luftkvalitet
- Trafiksäkerhetsprogram
- Folkhälsostrategi

Behov av ny styrning:

- Handlingsplan för byggnation, IT, upphandling/inköp, laddinfrastruktur
- Negativa utsläpp och klimatkompensation (policy)

Identifierad målkonflikt:

- Utbyggnadsstrategi
- Ekonomiska ramar

Samordningsansvar
Kommunstyrelsen

Medansvarig
Samtliga nämnder och bolag

5 RUS är samverkansorgan för det regionala miljömålsarbetet och en länk mellan den nationella och lokala nivån.

Klimatanpassad och klimatsäkrad kommun

Målet bidrar till följande Globala mål:

Nuläge och fakta: Klimatfrågan är tvådelad vilket betyder att samhället behöver både minska växthusgasutsläppen och anpassas till ett förändrat klimat för att vara säkert. Jordens temperatur stiger och klimatförändringarna kan inte förhindras även om utsläppsminskningar uppnås enligt nationella, regionala och kommunala målsättningar. Även om världens alla nationer lyckas minska klimatutsläppen, enligt Parisavtalet och målet att begränsa uppvärmningen till 1,5 grader, kommer världen och samhället ändå att drabbas av en omfattande uppvärmning med stora konsekvenser som följd. Drabbade av naturkatastrofer är fortfarande lågt i Sverige men är en växande utmaning och drabbar hela samhället. Integrering av klimatanpassning i samhällets alla delar är en stor utmaning och Södertälje kommun behöver anpassas till konsekvenserna av de klimatförändringar, i form av översvämningar och värmestress, som samhället redan märker av. Den fysiska planeringen och utbyggnaden av infrastruktur är särskilt viktig. Södertälje växer och fram till 2036 ska det byggas 20 000 nya bostäder. En förtätning av staden i ett förändrat klimat kräver mycket av planeringen av nya bostäder för att skapa ett klimatsäkert samhälle. Gröna lösningar och ekosystemtjänster är viktiga åtgärder för att hantera klimatkonsekvenserna i kommunen.

Konsekvenserna av klimatförändringarna riskerar att innebära skadekostnader, om inte förebyggande åtgärder genomförs, men också ökade kostnader för krisberedskap och för att kunna kyla fastigheter. Till exempel syns i försäkringsbranschen en ökning av skadeärenden orsakade av skyfall. Ett proaktivt arbete med klimatanpassning kan även stärka kommunens utvecklingsområden inom naturvård, odling, kost, den tekniska infrastrukturen samt byggande. Kartläggningar om skyfall, värme och riskområden för skred, ras, erosion, har genomförts på regional nivå. En del lokala skyfallskarteringar och översvämningsutredningar finns och en handlingsplan för klimatanpassning är under framtagande. I kommunen implementeras nu klimatanpassningsfrågorna i t.ex. en VA- och dagvattenplan (under framtagande) som hanterar vattenflöden och lågpunkter och en grönstrategi som påvisar hur ekosystemen kan användas som åtgärd för t.ex. stora skyfall.

Utveckling: Fortsatt identifiering av risker, orsakade av klimatförändringar, som leder till driftstörningar i kommunkoncernens verksamhet är en viktig del i det fortsatta arbetet. Detta tillsammans med att vidta åtgärder för att kunna säkerställa en fortsatt hög leveranssäkerhet. I kommunens roll som samhällsplanerare behöver klimatanpassning integreras i planeringsarbetet för att bygga samhället klimatsäkrat från början.

Klimatanpassad och klimatsäkrad kommun

Mätbara mål:

Ett av de mätbara målen är. att ”Medborgare, verksamheter, och företag är trygga och säkra utifrån ett klimatperspektiv.”

Medborgare, verksamheter och företag är trygga och säkra utifrån ett klimatperspektiv

INDIKATORER:

- Klimatrelaterade incidenter/skadeärenden (försäkring) i kommunkoncernen t.ex. översvämningar, värmeböljor (nuläge och mätning finns ej idag, behöver utvecklas)
- Elavbrott - samhällsbyggnad/energi (SAIDI), Kolada
- Avbrottsminuter av annan infrastruktur, Hållbarhetsrapport Telge
- Vatten Hållbarhetsindex- specifikt klimatanpassning och översvämningssäkerhet, Svenskt vatten
- Nöjd Kund index-Företagsklimat/näringsliv, enl. ÖJ, insikt miljö- och hälsoskydd, Kolada
- Nöjd Kund index-Äldreomsorg m.fl., Kolada

Klimatanpassning prioriteras i alla delar av samhällsplaneringen

INDIKATORER:

- Klimatanpassning används i kommunkoncernens alla relevanta styrdokument för samhällsbyggnad (nuläge och mätning finns ej idag, behöver utvecklas)

Befintlig styrning:

- Handlingsplan för ett förändrat klimat (under framtagande)
- Vattenplan
- VA-plan
- ÖP (revidering pågår)
- Livsmedelsförsörjningsstrategi (under framtagande)
- Grönstrategi (under framtagande)
- Folkhälsostrategi

Behov av ny styrning:

- Riskvärderingspolicy
- Ekonomiska ramar

Identifierad målkonflikt:

- Utbyggnadsstrategi

Samordningsansvarig
Stadsbyggnadsnämnden

Medansvariga
Tekniska nämnden, Fastighetsbolagen, Telge Nät, Kommunstyrelse, Miljönämnden Omsorgskontoret och Socialkontoret, samtliga nämnder och bolag

Långsiktigt hållbara ekosystem

Målet bidrar till följande Globala mål:

Nuläge och fakta: Hållbara ekosystem och biologisk mångfald är grunden för vårt liv på jorden. Förlusten av biologisk mångfald är ett av de största globala miljöproblemen idag enligt FN:s vetenskapliga expertpanel för biologisk mångfald, IPBES[6] . Idag nyttjas mark och vatten intensivt, landskapen blir alltmer uppdelade av vägar och byggnader vilket försämrar djur och växters livsvillkor samt att efterfrågan på t.ex. livsmedel, råvaror och vatten ökar. Sverige har inom FN:s konvention för biologisk mångfald åtagit sig att bevara och nyttja den biologiska mångfalden på ett hållbart sätt genom att bl.a. skydda värdefull natur och ta fram åtgärdsprogram för att bevara de mest hotade arterna. Hur vi använder mark och vatten, planerar och bygger är centralt för att bevara och utveckla ekosystemens kapacitet att leverera så kallade ekosystemtjänster. Begreppet ekosystemtjänster, som används för att synliggöra vårt beroende av fungerande ekosystem, är alla produkter och tjänster som naturen och den biologiska mångfalden ger människan och som bidrar till vår välfärd och livskvalitet. Ekosystem kan bidra med olika typer av ekosystemtjänster, vilka delas in i fyra olika kategorier; **försörjande** (t.ex. spannmål, dricksvatten, trävirke), **reglerande** (t.ex. luftrening, pollinering, klimatreglering), **kulturella** (t.ex. friluftsliv, hälsa) och **stödjande** (t.ex. fotosyntes, bildning av jordmån). Grönområden, grönska och vatten i en stad tillhandahåller ekosystemtjänster som kan ge bättre luftkvalitet, bättre lokalklimat, bullerdämpning och möjlighet till närodlad mat och naturupplevelser. Kommunen har, genom det kommunala planmonopolet, stor möjlighet att styra verksamheter, sina egna och andras, dit de gör minst skada men också mest nytta. Södertälje kommunkoncern har genomfört fler åtgärder för att bidra till hållbara ekosystem. Kommunens skog (ca 3 200 hektar) förvaltas[7] i syfte för att bevara och utveckla den biologiska mångfalden och upprätthållandet av ekosystem. Idag har kommun 24 naturreservat och restaurerar även en del hagmark utanför naturreservaten för att gynna den biologisk mångfalden. Genom kommunkoncernens måltidsverksamhet, som har en hög andel ekologiska livsmedel, och den framtagna odlingsstrategin stärks förutsättningarna att leva hållbart i kommunen. Kommunkoncernen har tagit fram en pollineringsplan som beskriver vilka åtgärder som skall göras för att gynna pollinerare i kommunen.

6 Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services.
7 Skogspolicy, antagen 2018, Södertälje kommun.

Utveckling: Utan biologisk mångfald, ekosystem och dess tjänster kan den sociala och ekonomiska dimensionen av hållbarutveckling inte existera långsiktigt. Trots detta är de fortfarande osynliga i många beslut och arbetet behöver därför utgå från att den ekologiska dimensionen är en grund på vilken de andra dimensionerna vilar. För att kunna lyckas behöver vi förstå processerna i ekosystemen, hur mänskliga aktiviteter och beslut påverkar dem och vad vi kan göra för att bibehålla, återställa eller förbättra deras funktion. Genom att synliggöra och värdera ekosystemtjänsterna i Södertälje kan kommunkoncernen, företag och privatpersoner tillvarata, skapa, utveckla och stödja dessa nyttor för ett mer hållbart Södertälje. Detta kan t.ex. genomföras genom att kommunkoncernen tar fram det kunskapsunderlag som saknas och inför konceptet ekosystemtjänster i planeringen. Kommunkoncernen har även stora möjligheter att bidra till långsiktigt hållbara ekosystem genom att fortsätta att skydda naturområden med stöd av miljöbalken, ingå frivilliga naturvårdsavtal med markägare samt genom upphandlingar ställa krav i inköp av varor och tjänster.

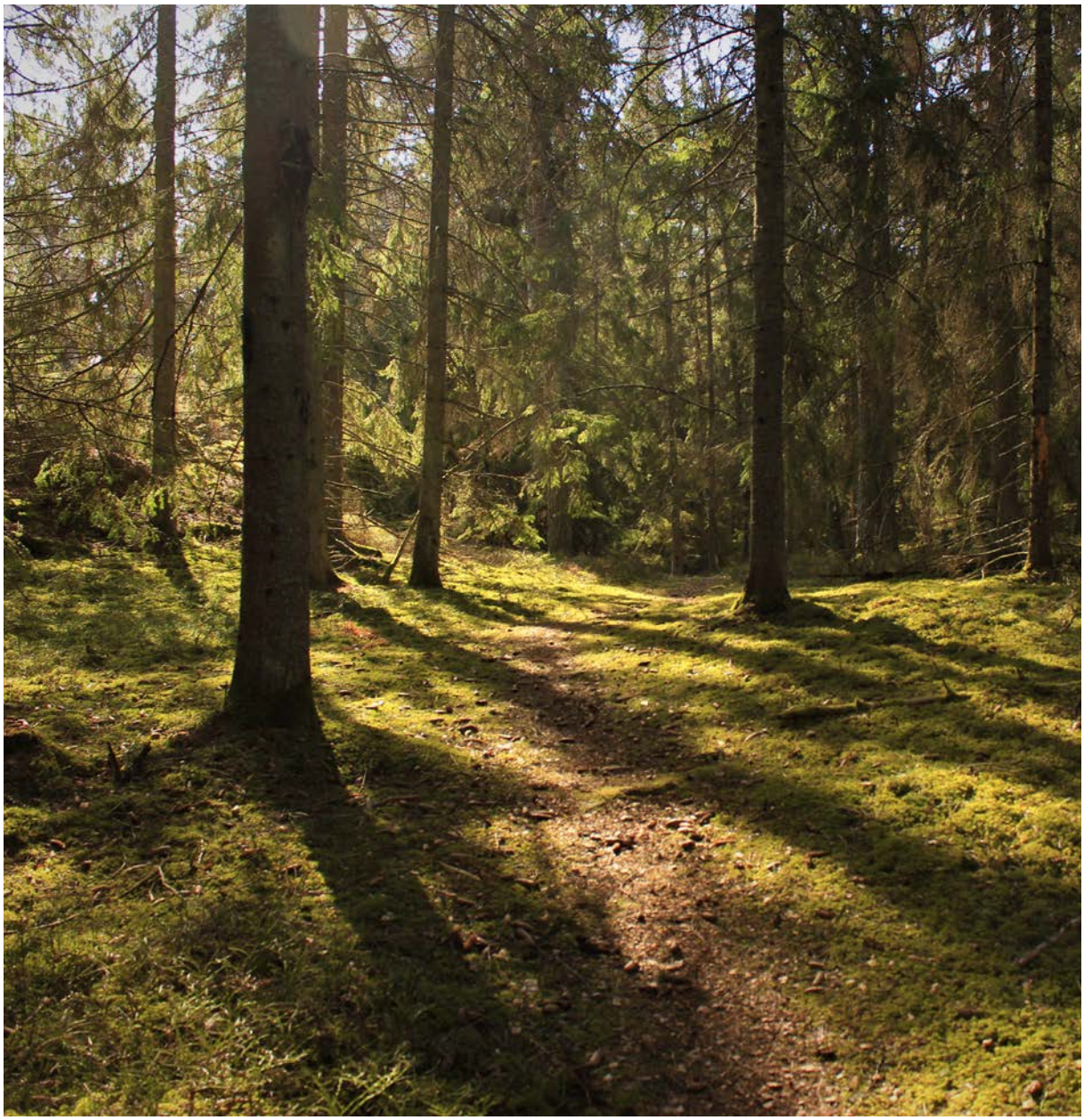

Foto: Mikael Lindén

Ett av de mätbara målen är att ”Ekosystemen har god status”.

Långsiktigt hållbara ekosystem

Mätbara mål

Ekosystemtjänster värderas och följs upp i samtliga kommunkoncerninvesteringar

INDIKATORER

- Värderingsverktyg inför byggnation och markanvändning (nuläge och mätning finns ej idag, behöver utvecklas)
- Förvaltningsplan finns och följs (nuläge och mätning finns ej idag, behöver utvecklas)

Kommunkoncernens varor och tjänster främjar biologisk mångfald

INDIKATORER

- Inköp av varor och tjänster (finns ej idag, behöver utvecklas)
- Bedömda byggprodukter i kommunkoncernens verksamhet, Sunda hus
- Ekologiska livsmedel i kommunkoncernens verksamhet, andel (%), Kolada
- Invasiva arter (nuläge och mätning finns ej idag, behöver utvecklas)

Natur- och vattenområden skyddas, utvecklas och förvaltas för att stärka och främja ekosystemtjänster

INDIKATORER

- Skyddad natur totalt, andel (%), Kolada
- Slåtteräng, per total betesmark, andel (%), Kolada
- Skogsskötsel (skogspolicy)
- Jordbruksmark som bevaras (odlingsstrategi)
- Medelavstånd till natur, Kolada
- Vattentäkter med vattenskyddsområde, andel (%), Kolada
- Andel avrinningsområden med ett övergripande åtgärdsprogram (nuläge och mätning finns ej idag, behöver utvecklas)
- Bräddad mängd spillvatten till recipienter och utsläpp av kväve och fosfor från kommunalt VA (nuläge och mätning finns ej idag, behöver utvecklas)

Luften i Södertälje kommun är så ren att människors hälsa samt att djur, växter och kulturvärden inte skadas.

INDIKATORER

- Mätning av PM10 och kväveoxider, Luftvårdsförbundet
- Mätning av PM 2.5 och NOx, Kolada

God status i yt- och grundvatten

INDIKATORER

- Sjöar med god ekologisk status, andel (%), Kolada
- Grundvattenförekomster med god kemisk och kvantitativ status, andel (%), Kolada
- Vattendrag med god ekologisk status, andel (%), Kolada

Ekosystemtjänster används i samhällsplaneringen (staden ska växa hållbart)

INDIKATORER

- Medelavstånd till natur, Kolada
- Värderingsverktyg i samhällsplaneringsprocessen (finns ej idag, behöver utvecklas)

Befintlig styrning:

- ÖP (revidering pågår)
- Livsmedelsförsörjningsstrategi (under framtagande)
- Grönstrategi (under framtagande)
- Pollineringsplan
- Odlingsstrategi
- Vattenplan
- Skogspolicy

Behov av ny styrning:

- Handlingsplan för ekosystemtjänster och biologisk mångfald (fördjupning av Grönstrategi)
- invasiva arter
- ljusföroreningar och buller som påverkar ekosystemen

Identifierad målkonflikt:

- Utbyggnadsstrategi
- Grönytor kontra byggnation inkl. parkeringar
- Ekonomiska ramar

Samordningsansvar
Stadsbyggnadsnämnden

Medansvarig
Telge Fastigheter och Telge Bostäder (byggnation, Miljönämnden (tillsyn, naturskydd, skog), Tekniska nämnden (utemiljöer), samtliga nämnder och bolag

Samtliga nämnder och bolag har ansvar för inköp

Resurser används effektivt i giftfria och cirkulära flöden

Målet bidrar till följande Globala mål:

Nuläge och fakta: Den ökade konsumtionen av resurser (t.ex. vatten, metaller och trä både lokalt och globalt) är idag ohållbar och många ekosystem är under mycket hög belastning. I dag orsakas ungefär hälften av klimatutsläppen och mer än 90 procent av världens vattenbrist och förlust av biologisk mångfald av att resurser används ineffektivt. Den 9 juli 2020 beslutade regeringen om en strategi för cirkulär ekonomi med det övergripande målet att bidra till att nå de nationella miljö- och klimatmålen samt flera av de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030. Invånare och verksamheter i Södertälje kommun är, och har under en längre tid, varit mycket duktiga på återvinning. Redan 2001 började matavfallet sorteras ut från hushållsavfallet. En Södertäljebo genererar cirka 450 kg kommunalt avfall per år men samma konsumtion kräver också över 100 ton naturresurser i produktionsledet. Om alla på jorden konsumerade som vi svenskar så skulle det krävas naturresurser från fyra jordklot. Då miljöbelastningen från en produkt ofta är störst vid produktion och utvinning av jungfruliga råvaror är inte återvinning en del av det förebyggande arbetet. Detta på grund av att resursen då redan har blivit en del i avfallsströmmarna. Det bästa alternativet för miljön och klimatet är istället att undvika konsumtion och att avfall uppstår från första början. Resurshantering angår alla då alla verksamheter och människor konsumerar och genererar avfall. Förebyggande av avfall handlar om att planera inköp, logistik, lagring och användning av resurser på ett sätt så att onödig konsumtion undviks och onödigt avfall inte uppstår.

Utveckling: Sambandet mellan ekonomisk tillväxt och samhällets nyttjande av naturresurser och ökade avfallsmängder måste brytas. Detta innebär att det krävs en förändring av konsumtionsmönster och hur produkter produceras. Södertälje är Sveriges fjortonde största stad och kommunkoncernen har målet om att fram till 2036 bygga 20 000 nya bostäder. Sveriges kommuner är stora konsumenter och upphandlar varje år varor och tjänster för miljardbelopp.

Södertälje kommunkoncern har stor möjlighet att bidra till att minska miljöbelastningen från konsumtionen genom att inkludera ett livscykelperspektiv. Detta innebär att se hela kedjan från att begränsa konsumtion av varor från jungfruliga råvaror, cirkulera material samt förebygga och omhänderta avfall. I egenskap av samhällsaktör har kommunkoncernen indirekt möjlighet att främja en mer hållbar konsumtion i samhället. Kanske framför allt i arbetet med översiktsplaner, som påverkar bebyggelse och transportmönster, men även när det gäller till exempel avfallshanteringen, skolundervisningen, utbudet av kultur- och fritidsaktiviteter samt olika informationsinsatser.

Foto: Pontus Orre

Ett av de mätbara målen tär att ”Minska kommunkoncernens konsumtion”.

Resurser används effektivt i giftfria och cirkulära flöden

Mätbara mål

Minska kommunkoncernens konsumtion

INDIKATORER

- Kommunkoncernens inköp av varor och tjänster (nuläge och mätning finns ej idag, behöver utvecklas)
- Andelen cirkulära upphandlingar av totala antalet i kommunkoncernen (nuläge och mätning finns ej idag, behöver utvecklas)
- Mängd användning av ändliga resurser (t.ex. naturgrus, plast) i kommunkoncernens verksamheter (nuläge och mätning finns ej idag, behöver utvecklas)
- Kommunkoncernens avfallsströmmar (nuläge och mätning finns ej idag, behöver utvecklas)

Minska mängden av hälso- och miljöfarliga ämnen

INDIKATORER

- Ekologiska livsmedel i kommunkoncernens verksamhet, andel (%), Kolada
- Bedömda byggprodukter i kommunkoncernens verksamhet, Sunda hus
- Antalet förorenade områden/deponier[8] som åtgärdas
- Ekologiskt odlad åkermark, andel (%), Kolada

Ökad cirkuläritet i samverkan med andra aktörer

INDIKATORER

- Resultat av partnerskap/samarbeten, kvalitativ uppföljning
- Resurs- och avfallsflöden från hushåll/invånare samt verksamheter fördelat på de fraktioner där det finns relevanta och kvalitativa data, Avfall Web/Kolada m.fl.

Cirkulära flöden prioriteras i alla delar av samhällsplaneringen

INDIKATORER

- Cirkulära principer används i alla relevanta styrdokument för samhällsbyggnad (nuläge och mätning finns ej idag, behöver utvecklas)

8 Riskklass 1 och 2

Befintlig styrning:

- Avfallsplan
- Kemikalieplan
- Livsmedelsförsörjningsstrategi (under framtagande)
- Plastguide 2020
- Livsmedels- och måltidspolicys

Behov av ny styrning:

- Hållbar konsumtion (byggnation, IT m.fl.) - strategisk upphandling
- Energiplan

Identifierad målkonflikt:

- Ekonomiska ramar

Samordningsansvar
Kommunstyrelsen (konsumtion)
Tekniska nämnden (samhällsbyggnadsprocessen)
Medansvarig
Samtliga nämnder och bolag

Foto: Pontus Orre

Del 2

Globala ramverk

Parisavtalet

Parisavtalet är ett globalt klimatavtal som trädde i kraft 2016. Kärnan i avtalet är att begränsa den globala uppvärmningen genom att minska utsläppen av växthusgaser och för att stödja dem som drabbas av klimatförändringarnas effekter. Alla världens länder har förbundit sig att genomföra åtgärder som bidrar till att målen i Parisavtalet uppnås.

Några av de viktigaste punkterna i Parisavtalet:

- **Hålla den globala uppvärmningen långt under 2 °C och sträva efter att begränsa den till 1,5 °C.**
- **Öka ambitionerna efter hand, global avstämning av åtagandena var femte år.**
- **Stöd från industrialiserade länder till utvecklingsländer.**

En grundtanke är att de länder som har bäst förutsättningar ska gå före, och att industrialiserade länder ska ge stöd till utvecklingsländer. Stödet till utvecklingsländerna ska ske genom klimatfinansiering, tekniköverföring och kapacitetsuppbyggnad och användas både för utsläppsbegränsningar och klimatanpassning. Fler länder uppmuntras att bidra till klimatfinansiering framöver. Parisavtalet är kopplat till FN:s klimatkonvention UNFCCC, en global konvention om åtgärder för att förhindra klimatförändringar.

Foto: Rawpixel.com

Agenda 2030

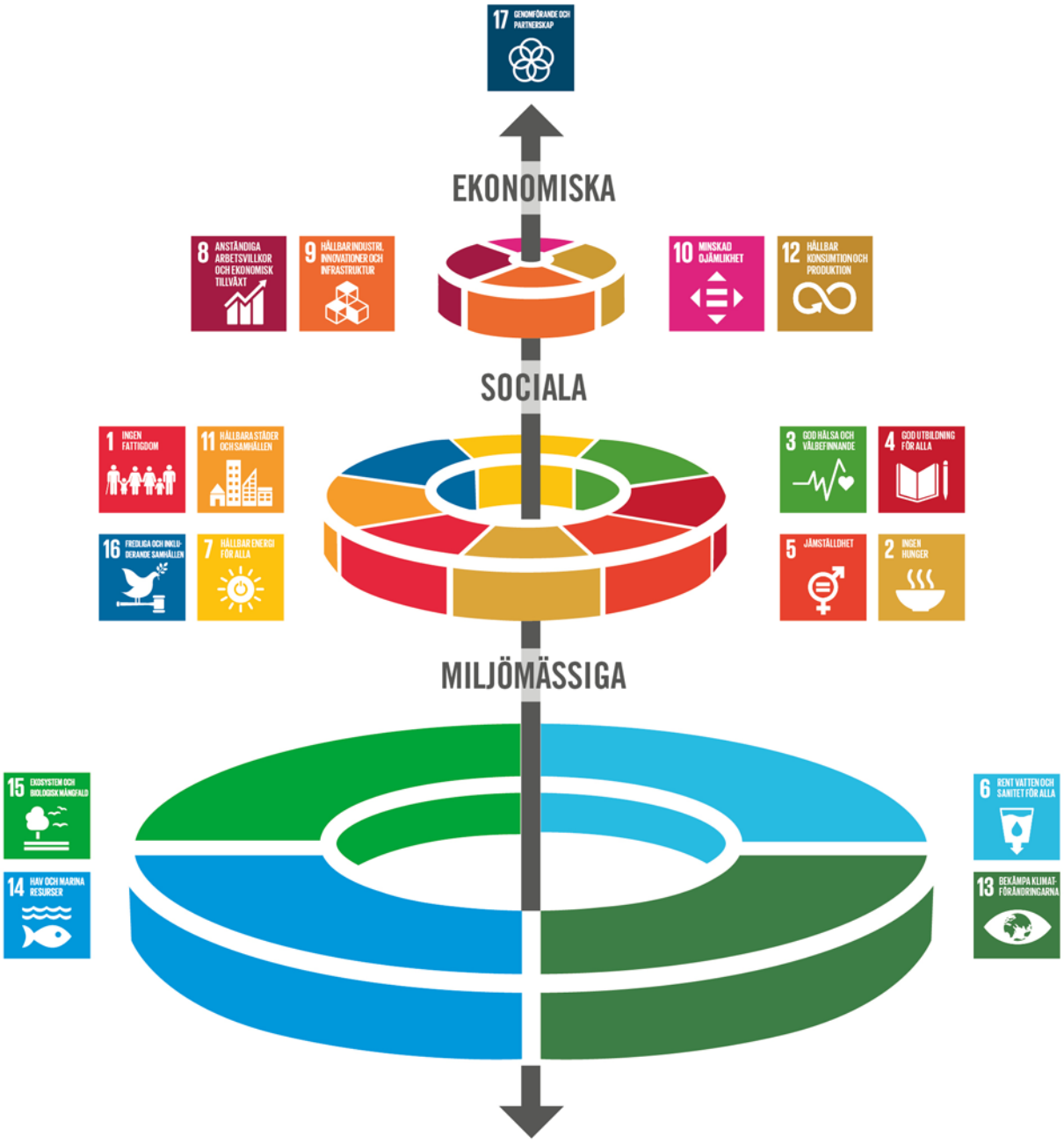
Agenda 2030 är en global utvecklingsagenda som består av 17 mål samt 169 delmål för att uppnå en hållbar utveckling. I begreppet hållbar utveckling integreras de tre dimensionerna av hållbarhet: social, ekonomisk och miljömässig och de är alla lika viktiga och ömsesidigt beroende av varandra. Målen i Agenda 2030 är globala men bygger på att de implementeras på lokal nivå för att skapa en hållbar värld för alla. Södertälje kommun har ett ansvar att inom sitt påverkansområde se till att målen förverkligas. Arbetet med Agenda 2030 ska genomsyra alla kommunens verksamheter.

Södertälje kommuns miljö- och klimatstrategi bidrar till följande mål och delmål:

Delmålen

1.5 Bygg motståndskraft mot ekonomiska-, sociala- och miljökatastrofer
2.4 Hållbar livsmedelsproduktion och motståndskraftiga jordbruksmetoder
3.9 Minska antalet sjukdoms- och dödsfall till följd av skadliga kemikalier och föroreningar
4.7 Utbildning för hållbar utveckling och globalt medborgarskap
7.1 Tillgång till modern energi för alla
7.2 Öka andelen förnybar energi i världen
7.3 Fördubbla ökningen av energieffektivitet
7.4 Tillgängliggör forskning och teknik samt investera i ren energi
8.4 Förbättra resurseffektiviteten i konsumtion och produktion
8.9 Främja gynnsam och hållbar turism
9.1 Skapa hållbara, motståndskraftiga och inkluderande infrastrukturer
9.4 uppgradera all industri och infrastruktur för ökad hållbarhet
11.2 Tillgängliggör hållbara transportsystem för alla
11.3 Inkluderande och hållbar urbanisering
11.4 Skydda världens kultur- och naturarv
11.5 Mildra de negativa effekterna av naturkatastrofer
11.6 Minska städers miljöpåverkan
11.7 Skapa säkra och inkluderande grönområden för alla
11.A Främja nationell och regional utvecklingsplanering
11.B Implementera strategier för inkludering, resurseffektivitet och katastrofreducering
12.2 Hållbar förvaltning och användning av naturresurser
12.3 Halvera matsvinnet i världen
12.5 Minska mängden avfall markant
12.4 Ansvarsfull hantering av kemikalier och avfall
12.6 Uppmuntra företag att tillämpa hållbara metoder och hållbarhetsredovisning
12.7 Främja hållbara metoder för offentlig upphandling
12.8 Öka allmänhetens kunskap om hållbara livsstilar
13.1 stärk motståndskraften mot och anpassningsförmågan till klimatrelaterade katastrofer
13.3 öka kunskap och kapacitet för att hantera klimatförändringarna
14.1 Minska föroreningarna i haven
14.2 Skydda och återställ ekosystem
15.1 Bevara, restaurera och säkerställ nyttjande av ekosystem på land och i sötvatten
15.2 Främja hållbart skogsbruk, stoppa avskogningen och återställ utarmade skogar
15.5 Skydda den biologiska mångfalden och naturliga livsmiljöer
15.9 Integrera ekosystem och biologisk mångfald i nationell och lokal förvaltning
17.14 Stärk politisk samstämmighet för hållbar utveckling
17.17 Uppmuntra effektiva partnerskap

Beskrivning: Det understa lagret, basen, är miljömässig hållbarhet. Planeten sätter ramarna, och de är inte förhandlingsbara. Högre upp kommer de sociala och så småningom de ekonomiska målen. För även om ekologin är avgörande begränsar den inte våra möjlighet till innovation, välstånd och framgång – så länge vi håller oss till klimatsmarta lösningar.

Nationella ramverk

Nationella miljökvalitetsmålen

Miljömålssystemet består av ett generationsmål, 16 miljökvalitetsmål samt ett antal etappmål inom områdena avfall, biologisk mångfald, farliga ämnen, hållbar stadsutveckling, luftföroreningar och klimat. Sveriges miljömål är det nationella genomförandet av den ekologiska dimensionen av de globala hållbarhetsmålen. Det övergripande syftet med miljöarbetet är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser. Miljökvalitetsmålen med preciseringar ger en långsiktig målbild för miljöarbetet och fungerar som vägledning för hela samhällets miljöarbete, där såväl myndigheters, länsstyrelser, kommuner som näringslivet och andra aktörers miljöarbete ingår. För att visa hur miljöarbetet går och vad som måste göras finns indikatorer och etappmål som beskriver vad som behöver hända och när.

Generationsmålet

Generationsmålet är ett övergripande mål som inriktar sig på den svenska miljöpolitiken och är vägledande för miljöarbetet på alla nivåer i samhället.

Etappmålen

Etappmålen ska göra det lättare att nå generationsmålet och miljömålen och identifierar en önskad omställning av samhället.

Sveriges 16 miljökvalitetsmål

Sveriges 16 miljökvalitetsmål beskriver det tillstånd i den svenska miljön som miljöarbetet ska leda till.

Begränsad klimatpåverkan

Frisk luft

Bara naturlig försurning

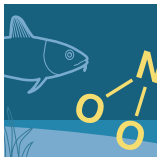
Giftfri miljö

Skyddande ozonskikt

Säker strålmiljö

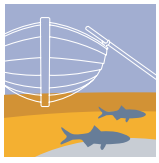
Ingen övergödning

Levande sjöar och vattendrag

Grundvatten av god kvalitet

Hav i balans samt levande kust och skärgård

Myllrande våtmarker

Levande skogar

Ett rikt odlingslandskap

Storslagen fjällmiljö

God bebyggd miljö

Ett rikt växt- och djurliv

Klimatpolitiska ramverket

I december 2017 antog Sveriges riksdag ett klimatpolitiskt ramverk med syfte att skapa en tydlig och sammanhängande klimatpolitik. Detta för att säkerställa långsiktiga förutsättningar för näringsliv och samhälle att genomföra den omställning som krävs för att Sverige ska nå sina klimatmål och är därmed även en nyckelkomponent i Sveriges ansträngningar att leva upp till Parisavtalet.

Ramverket består av en klimatlag, klimatmål och ett klimatpolitiskt råd. Det långsiktiga målet innebär att Sverige inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser år 2045, för att därefter uppnå negativa utsläpp. Detta betyder konkret att utsläppen av växthusgaser från verksamheter inom Sveriges gränser senast år 2045 ska vara minst 85 procent lägre än utsläppen år 1990. Utöver det långsiktiga klimatmålet finns följande etappmål framtagna:

- **Utsläppen år 2030 bör vara 63 procent lägre än utsläppen år 1990**
- **Utsläppen år 2040 bör vara 75 procent lägre än utsläppen år 1990**.

Styrdokument för miljö- och klimatarbetet

Mål och budget är överordnat kommunens andra styrdokument

Mål och budget

Södertälje kommuns styrmodell har som syfte att stärka den långsiktiga planeringen och styra mot och följa upp de mål som kommunfullmäktige fastställt som strategiskt viktiga. **Mål och budget** är det övergripande styrande dokumentet för kommunens nämnder och bolagsstyrelser och är överordnat kommunens andra styrdokument. I Södertälje kommun används begreppet hållbarhet i Mål och budget, för att beskriva den utveckling man vill se över tid. Kommunens hållbarhetsarbete utgår från Agenda 2030. För att utveckla Södertälje på ett hållbart sätt har kommunfullmäktige tagit fram åtta övergripande mål, vilka kategoriserats i sex målområden.

Utöver Mål och budget finns styrdokument som kommunen själv väljer att ta fram inom olika områden för att förtydliga en viljeinriktning eller ett förhållningssätt till något. Dessa styrdokument kompletterar Mål och budget och vägleder och konkretiserar hur arbetet i Södertälje kommun ska gå till. Ett av kommunens målområde är Ekologiskt hållbara kommunen Södertälje med det tillhörande målet Södertälje kommun minskar sina utsläpp och sin miljöbelastning och ger förutsättningar till medborgare och företag att kunna leva hållbart.

Nedan nämns ett urval av de interna styrdokument som har koppling till miljö- och klimatarbetet. Flera av dessa konkretiserar arbetet med att bidra till målområdena och den övergripande visionen i miljö- och klimatstrategin.

Framtid Södertälje - Översiktsplan
(under revidering)

Styr utvecklingen av mark-och vattenanvändning samt lokalisering och utformning av bebyggelse.

Avfallsplan

Beskriver åtgärdsarbetet som ska inkluderas i hela kommunkoncernens arbete mot att uppfylla avfallslagstiftningen genom en hållbar resurshantering, begränsade utsläpp av växthusgaser och integrera ett inkluderande förhållningsätt.

Grönstrategi
(under framtagande)

Styr de gröna sambanden och ekosystemtjänster.

Vattenplan

Beskriver kommunens planering för god status i yt-och grundvatten.

VA-plan

Styr kommunens planering av vatten och avlopp.

Dagvattenplan

Tydliggör prioriteringar inom dagvatten; regn- och spillvatten.

Cykelplan

Syftar bland annat till att ge underlag och riktlinjer för planering av infrastruktur, drift- och underhåll och kommunikativa insatser som bidrar till ökad cykling.

Skogspolicy

Beskriver kommunens förvaltningsmetoder och riktlinjer för att bevara skogen, biologisk mångfald och ekosystem, samt skötsel och tillgänglighet

Odlingsstrategi

Främjar odling i kommunen i alla dess former. På landsbygden, tätorten och randzonen dem emellan.

Livsmedelsförsörjningsstrategi

Ska stärka kommunens förutsättningar för lokal hållbar livsmedelsproduktion (under framtagande).

Landsbygdsstrategi

Möjligheter och förutsättningar för landsbygdsutveckling (under framtagande).

Utbyggnadsstrategi

Övergripande strategi för att nå kommunens bostadsmål 20 000 bostäder år 2036.

Arkitekturstrategin (under framtagande)

Hållbart byggande i Södertälje kommun ska visa vägen hur arkitektur kan bidra till en långsiktigt hållbar kommun enligt Agenda 2030

Folkhälsostrategi

Ska stärka arbetet med en god och jämlik folkhälsa för alla medborgare i kommunen

Kemikalieplanen

En handlingsplan kopplad till kommunkoncernens miljö-och klimatprogram 2018-2021. En beskrivning av implementeringsmetoder för att uppnå målen i Sveriges nationella miljökvalitetsmål med särskilt fokus på kemikalier i barns vardag.

VA policy

Anger principer för kommunens agerande inom VA- planeringen för att styra mot en hållbar VA-försörjning. Den är vägledande för beslut och styrning och gäller tillsammans med översiktsplanen.

Trafikstrategi

Är en inriktning för trafikplaneringen i Södertälje kommun. Den innehåller målbild, utmaningar och ett antal strategier som visar vad kommunen behöver fokusera på såväl kort som lång sikt.

Parkeringsstrategi

Parkeringsstrategin är ett verktyg för att öka tillgängligheten, bidra till mer hållbart resande och i förlängningen även minska de trafikrelaterade problem som idag finns i centrala Södertälje.

Handlingsplan för ett förändrat klimat
(under framtagande)

Tydliggör kommunens arbete för att anpassa sig till ett förändrat klimat och dess konsekvenser som till exempel skyfall och värmestress. Beskriver bakgrunden till klimatproblem, regionala och internationella samarbeten, och åtgärden som krävs för att bevara fundamentala ekosystemstjänster.

Riktlinjer för fordon och drivmedel

Beskriver kommunens arbete för att bli fossilbränslefria genom en satsning på eldrivna fordon, miljöfordon, och förnyelsebara drivmedel.

Pollineringsplan

Beskriver arbetet mot att förbättra livsmiljöer för pollinatörer. Fokus på planeringsfrågor och grönområdesskötsel men även riktade insatser mot villaträdgårdsägare och koloni- och odlingsföreningar.

Begrepp och definitioner

Beskrivning av olika begrepp och definitioner som används inom miljö- och klimatområdet.

Södertälje kommunkoncern:

Kommunorganisationen med dess politiker och tjänstemän, det kommunala bolaget Telge AB och dess hel- samt delägda dotterbolag.

Södertälje kommun:

Hela det geografiska området.

Hållbar utveckling

Är en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov.

Ekologisk hållbarhet

Handlar om jordens ekosystem och att på lång sikt kunna behålla dess önskade funktioner, till exempel produktion av energi och mat, tillhandahållande av rent vatten, rekreation och klimatreglering. För att naturen ska klara av mänsklighetens belastning får inte belastningen bli större än vad naturen klarar av.

Biologisk mångfald

Ett samlingsbegrepp för all den variation som finns mellan och inom arter och livsmiljöer på jorden. Den biologiska mångfalden spelar en avgörande roll för naturens grundläggande funktioner, så som pollinering och rening av luft och vatten.

Ekosystem

Är ett avgränsat område i naturen som vi valt att betrakta som ett system, det vill säga en helhet, för att lättare kunna studera det. Ett ekosystem kan vara stort eller litet beroende på vad man väljer att studera, till exempel ekosystemet i havet eller i en damm.

Växthusgaser

Är gaser som finns naturligt i luften och som orsakar **växthuseffekten** runt jorden. När växthusgasernas koncentration i atmosfären ökar leder det till ökad växthuseffekt, det vill säga **global uppvärmning**. De viktigaste växthusgaserna är koldioxid, metan och lustgas, men det finns fler.

GHG-protokollet

Greenhouse gas protocol- är den mest använda internationella redovisningsstandarden för att förstå, kvantifiera och hantera utsläppen av växthusgaser Enligt GHG-protokollet redovisar man genom att dela in utsläppen i olika scope (områden): scope 1, 2 och 3. Detta ger en tydlig bild av vilka utsläpp som är direkta (scope 1) eller indirekta (scope 2 och 3). I stora drag innehåller scopen följande: **Scope 1** innehåller direkta växthusgasutsläpp, alltså som verksamheten har direkt kontroll över. Det gäller exempelvis växthusgasutsläpp från fordon och maskiner som verksamheten äger eller leasar, om verksamheten har en oljepanna för uppvärmning eller förbränning av kol, bensin och olja i fabriker som verksamheten äger. I **scope 2** hamnar indirekta utsläpp från elektricitet, alltså förbrukning av el, fjärrvärme och fjärrkyla. I Scope 3 är de indirekta växthusgasutsläppen, utöver inköpt energi, som sker utanför verksamhetens gränser. Växthusgasutsläppen i **scope 3** brukar delas upp i s.k. uppströms och nedströms växthusgasutsläpp beroende på om de sker före eller efter den egna verksamheten i kedjan. Uppströms kan det till exempel vara materialförbrukning, anställdas pendling, affärsresor, produktion av utrustning och nedströms finns t.ex. bearbetning, användning och slutbehandling av sålda produkter.

Ekosystemtjänster:

Ekosystemtjänster innebär att olika aktörer involverade i naturen samarbetar i till exempel ett korallrev eller skogsområde vilket producerar nödvändiga tjänster. Traditionellt sätt brukar det finnas fyra typer av tjänster. (1) Försörjande tjänster - livsberoende tjänster, till exempel mat; dricksvatten, bränsle. (2) Reglerande tjänster - skapar balans i naturen, till exempel; Pollinering och vattenrening. (3) Kulturella tjänster - livsförbättrande konsekvenser, till exempel; friluftsliv och hälsa. (4) Stödjande tjänster - resurser som behövs för ekosystemets funktion, till exempel; fotosyntes och näringsrik jord.

Nettonollutsläpp

Är skillnaden mellan dom utsläpp man faktiskt gör och det man gör för att minska utsläppen. Om man släpper ut 1000 ton koldioxid genom att åka bil och planterar träd som binder upp 1000 ton koldioxid blir det 1000–1000=0. Nettoutsläppet är noll och det är samma sak som att vara klimatneutral.

Klimatpositiv:

En förhindrande effekt/process som bromsar klimatförändringar och har en positiv effekt på samhället. I praktiken innebär en klimatpositiv effekt att man binder upp mer kol än vad som släpps ut i atmosfären.

LCA metodik:

En livscykelanalys (LCA) metodik är en mångsidig metod som analyserar tjänster och produkters miljöpåverkan. En LCA metod brukar följa en produkt från dess "vagga" genom att analysera livscykeln: utvinning, prouktion och användning till sin "grav" då produkten kastas.

Negativa utsläpp

Tekniker (t-ex bioccs och biokol) för att på olika vis suga upp, samla in eller på annat sätt ta hand om koldioxid som redan finns i luften, och sedan antingen lagra den i marken eller omvandla den genom en kemisk process. Slutresultatet blir en mindre mängd koldioxid i atmosfären.

BioCCS:

Bio-Energy Carbon Capture and Storage (BECCS), är en teknik där processen fångar upp och lagrar koldioxid från biobränslen.

Biokol

Bildas genom syrefriförbränning av träd. Det är alltså kol från luftens koldioxid som bundits i växtens ved som nu tillförs jorden. Ibland används termen biokol specifikt för material som används som markförbättring i växtbäddar och/eller som deponeras för lång tid för att minska koldioxid i atmosfären.

Kolada:

Kommun- och Landstingsdatabasen (Kolada) är en databas som ägs av den ideella föreningen "Rådet för främjande av kommunala analyser" (RKA). Kolada är en samlad platform för nyckeltal inom resurser, kvalitet, och volymer i samtliga regioner och kommuners verksamhet och är baserad på nationell statistik från statistikansvariga myndigheter men också från andra källor.

PM10:

Är ett mått på 10 mikrometer i diameter på partiklar i luften som existerar i stadsmiljöer. När dessa partiklar andas in kan de orsaka negativa hälsoeffekter på både kort och lång sikt.

Klimatneutral:

Innebär att en aktör (stad, organisation, företag, medborgare, kund) inte ger upphov till några utsläpp av växthusgaser. Eftersom nästan alla produkter/tjänster bidrar till utsläpp så kan man bli klimatneutral genom klimatkompensation, genom att betala för lika många kilo/ton koldioxidutsläpp man själv har orsakat.

Klimatkompensation:

Innebär att en aktörs utsläpp av koldioxid kompenseras med minskade utsläpp någon annanstans. Fokus är på att minska skadan av klimatnegativa handlingar genom att distributera en klimatpositiv handling i ett annat område.

Klimatsäkrat:

Kombinationen av minskad klimatpåverkan genom förebyggande arbete och utsläppsreducering, minskad sårbarhet gentemot direkta och indirekta negativa effekter av klimatförändringarna genom anpassning.

Klimatanpassat:

Är åtgärder gentemot att skydda miljön och människors liv, egendom, och hälsa. Ett klimatanpassat samhälle är reslient till ett förändrat klimat och för de konsekvernser som det innebär för mark, vatten, och samhället i det stora hela.

Klimatkalkyler:

Är ett verktyg för att beräkna infrastrukturens klimatpåverkan och energianvändning i ett livscykelperspektiv.

CO_2ekv, Koldioxidekvivalent:

Är en mängd gas som motsvarar klimateffekten av koldioxid. Olika växthusgaser bidrar till växthuseffekten olika mycket vilket är varför CO_2 -ekv är ett verktyg som kan översätta olika gasers bidrag till global uppvärmning i en enhetlig skala.

Kolsänka:

En kolsänka, även känt som sänka, är en samling av kol vilket kan finnas i både hav och skog. Kol som binds i en sänka är motsatsen till kol som utvinns för att förbrännas. En kolsänka minskar mängden koldioxid i atmosfären, medans en förbränning av kol ökar mängden koldioxid i atmosfären.

Södertälje kommun

Enheten för utredning och hållbarhet
Besök: Stadshuset, Nyköpingsvägen 26, Södertälje
Tel: 08-523 010 00 (Kontaktcenter)
E-post: info@sodertalje.se
www.sodertalje.se